PCMR

ŘÍJEN 2026

1. Húsíjové dostali pod tlak Američany i Saúdy, kdo si s nimi poradí?

Co se stalo?

Húsíjům se během října podařilo dostat opakovaně pod tlak jak Saúdskou Arábii, tak Spojené státy. Jedna z nejvýznamnějších skupin podporovaných Íránem, jinak nazývána také Ansar Alláh, držela krátce pod kontrolou území sousedící s průlivem Báb al-Mandab. Při dlouhotrvajícím napětí, které je přítomno v Hormuzském průlivu, mohou Húsíjové způsobit problémy pro již tak sužovaný světový trh s ropou. Zatímco Húsíjové ovládají pouze severozápad země, mezinárodně uznávaná vláda Jemenu společně s Koalicí vedenou právě Saúdy ovládá zbylých cca 75 % země. Jemen je pohlcen konfliktem od roku 2014, kdy vypukla v zemi občanská válka a Húsíjové během pár měsíců obsadili hlavní město Saná. Jsou skupinou ze severního Jemenu s politickými, náboženskými a vojenskými cíli, která se společně s Hizballáhem, Hamásem a iráckými pro-íránskými milicemi (také známými jako uskupení Lidových mobilizačních sil (PMF)) řadí to tzv. Osy odporu a společně bojují proti vlivu Izraele a USA v regionu. Záměrem Húsíjů je přežít, ponechat si nadvládu nad dosud získaným územím a zajistit si lepší pozici u vyjednávacího stolu o budoucím uspořádání Jemenu. Saúdská Arábie v reakci na rostoucí hrozbu Húsíjů v roce 2015 začala podnikat útoky na cíle tohoto hnutí. Po 7 letech bojů bylo díky roli mezinárodních mediátorů uzavřeno příměří. Od letošního července však napětí opět narůstá a říjnové útoky ukazují, jak křehká bezpečnostní situace v regionu je. Podle agentury Anadolu bylo mezi 5. a 11. říjnem zaznamenáno deset útoků na 5 saúdskoarabských letišť, při nichž zahynulo 20 lidí a stovky dalších utrpěly zranění. Húsíové tak dávají najevo, že navzdory dlouholetému vojenskému tlaku zůstávají schopni ohrožovat saúdskoarabskou bezpečnost i strategické dopravní trasy. Otázkou proto není pouze to, zda se podaří zastavit další útoky, ale především zda lze dosáhnout trvalejšího politického řešení konfliktu, který již více než deset let destabilizuje Jemen i celý region.

Proč je to důležité?

- Případné obnovení útoků na plavidla v Rudém moři by v kombinaci se složitou situací v Hormuzském průlivu mohla znovu vyvolat chaos na světovém trhu s ropou;
- Jemen se stal další frontou konfliktu mezi Íránem, USA a Izraelem, jeho nestabilita způsobená Húsíi může vést v budoucnu ke komplikovaným diplomatickým jednáním;
- Rijád má velký zájem na omezení přeshraničních útoků a stabilizaci Jemenu kvůli vlastní bezpečnosti.

Co sledovat dál?

- Bezpečnostní situaci v průlivech Báb al-Mandab a Hormuz a její dopady na mezinárodní obchod;
- další raketové a dronové útoky Húsíjů, zejména proti saúdskoarabským cílům a námořní dopravě;
- vývoj americko-íránských jednání a jejich případný dopad na regionální bezpečnost.

Centrum blízkovýchodních vztahů (PCMR)
pcmr@cevro.cz
CEVRO Univerzita
Jungmannova 28/17, 110 00, Praha 1

2. Izrael si připomněl třetí výročí útoku Hamásu, EU zahajuje obnovu základních služeb v pásmu Gazy

Co se stalo?

Izrael si 7. října připomněl třetí výročí útoku Hamásu z roku 2023, při němž zahynulo přibližně 1 200 lidí a 251 osob bylo uneseno. Letos poprvé si Izraelci v zasaženém kibucu připomněli v tichu památku zemřelých. Výročí ovšem přichází pro Izrael v nelehké době. Izraelský premiér, Benjamin Netanjahu totiž současně čelil jak blížícím se volbám, tak obvinění z toho, že byl o plánovaném útoku Hamásu údajně varován dopředu, a to prezidentem Spojených Arabských emirátů, Muhammadem ibn Zájid Ál Nahjánem. Podle deníku Haaretz Netanjahuovi volal 10 dní před událostmi 7/10 a varoval ho, že tehdejší lídr Hamásu, Jahjá Sinvár, plánuje „něco velkého". Netanjahu však obvinění odmítá, tvrdí, že jde pouze o vykonstruovanou kauzu stvořenou za účelem jeho diskreditace (v již proběhlých) volbách do Knesetu. Ty se odehrály 27. října a mnozí doufali, že se v jejich výsledcích odrazí tři roky nespokojenosti části obyvatel s bezpečnostní situací jejich země. Kromě pietních akcí totiž památku 7. října doprovázely i protesty v Jeruzalémě a Tel Avivu, které požadovaly, aby premiér nesl odpovědnost za bezpečnostní selhání z roku 2023. Na jednom z mnoha transparentů demonstrujících stálo: „Lidé si budou pamatovat 7. října na 27. října", čímž demonstrující odkazovali právě na parlamentní volby. K těm podle oficiálních výsledků přišlo 77,7 % voličů, což je nejvyšší číslo od roku 1999. Blok podporující Netanjahua vyhrál 53 křesel (*Likud, Otzma Yehudit, Religious Zionism, Shas* a *United Torah Judaism*), proti Netanjahuovi stojí blok stran (*Yashar, Beyachad, The Democrats* a *Yisrael Beyteinu*) které vyhrály na 48 křesel. Arabské strany (*Ra´am* a *Joint List*) získaly 19 křesel. V rámci povolebního vyjednávání se pak bude klíčové, zda se „opoziční blok" spojí s arabskými stranami, aby utvořily většinu potřebnou pro kontrolu Knessetu. Palestina mezitím čelí jak vnější, tak i vnitřní politické krizi. Palestinský prezident Mahmúd Abbás totiž 10. října vyhlásil odložení voleb do Palestinské legislativní rady kvůli „překážkám způsobenými izraelskými opatřeními". Volby byly naplánovány na listopad tohoto roku a byly by prvními po 20 letech. Abbás uvedl, že volby budou posunuty pouze do nadcházejícího roku 2027. Ani humanitární situace v Palestině není příznivá, Generální ředitelství pro evropskou civilní ochranu a operace humanitární pomoci uvádí, že v roce 2026 zhruba 3,62 milionu Palestinců nadále potřebuje humanitární pomoc. Evropská unie sice v září ohlásila odstartování projektu Team Gaza na zajištění vody, odpadního hospodářství a dalších základních služeb pro obyvatele Gazy, ale humanitární pomoc nadále nedosahuje takových rozměrů, aby bylo vidět výraznější efekt v rámci tohoto území.

Proč je to důležité?

- Třetí výročí útoku Hamásu znovu otevřelo otázku politické odpovědnosti izraelské vlády za bezpečnostní selhání ze 7. října 2023, a to krátce před parlamentními volbami;
- pokračující izraelská vojenská kontrola nad rozsáhlými částmi Pásma Gazy a dlouhodobé problémy palestinské politické reprezentace komplikují perspektivu stabilizace a budoucího politického uspořádání palestinských území;
- iniciativa EU na obnovu základních služeb představuje důležitý krok směrem k obnově Gazy.

Co sledovat dál?

- Povolební vyjednávání po izraelských volbách 27.10.2026 a jejich dopad na politiku vůči Palestině;
- další vývoj kolem odložených palestinských voleb a legitimity palestinských politických institucí;
- praktické naplňování iniciativy Team Gaza a další postup EU směrem k Izraeli.

Centrum blízkovýchodních vztahů (PCMR)
pcmr@cevro.cz
CEVRO Univerzita
Jungmannova 28/17, 110 00, Praha 1

3. Íránský jaderný program ustoupil do pozadí. Znamená to, že už nepředstavuje hrozbu?

Co se stalo?

Přestože byl íránský jaderný program jedním z hlavních argumentů Spojených států a Izraele pro zahájení vojenských operací proti Íránu v únoru letošního roku, v posledních měsících ustoupil do pozadí diplomatických jednání. Pozornost se přesunula především k obnovení provozu v Hormuzském průlivu, jehož omezení významně zasáhlo světový obchod s ropou. Jaderná otázka však zůstává nevyřešená a během října se znovu stala jednou z hlavních překážek uzavření trvalého příměří. Podle Mezinárodní agentury pro atomovou energii disponoval Írán před izraelskými a americkými útoky v červnu 2025 přibližně 441 kilogramy uranu obohaceného až na 60 %. Přestože výroba jaderné zbraně vyžaduje obohacení přibližně na 90 %, takto vysoká úroveň vyvolávala vážné obavy. Pro běžné civilní jaderné elektrárny se totiž využívá uran obohacený zpravidla na 3–5 %. Následné vojenské útoky významně poškodily íránskou jadernou infrastrukturu, avšak současný stav a umístění části zásob obohaceného uranu zůstávají neověřené. Írán totiž nadále omezuje přístup mezinárodních inspektorů do zasažených zařízení. Zásadním sporným bodem zůstává otázka, co se zbývajícím obohaceným uranem. Zatímco americký prezident Donald Trump požaduje úplné zastavení obohacování, Teherán trvá na svém právu využívat jadernou energii pro mírové účely a odmítá odvoz zásob uranu ze země. Írán však připouští možnost snížení stupně obohacení na vlastním území pod mezinárodním dohledem. Červnové memorandum mezi USA a Íránem počítalo s dalším jednáním o této otázce, konkrétní dohody se ale dosud dosáhnout nepodařilo. Jaderný program tak neztratil svůj význam, pouze jej v posledních měsících zastínily bezprostřední důsledky války. Zatímco otázka íránského obohacování uranu vyžaduje dlouhodobé diplomatické řešení, omezení dopravy v Hormuzském průlivu má okamžité dopady na světovou ekonomiku. Právě proto se obnovení námořní dopravy stalo jednou z hlavních priorit Washingtonu. Říjnová jednání však ukazují, že bez vyřešení jaderné otázky bude dosažení trvalé dohody mezi Spojenými státy a Íránem obtížné.

Proč je to důležité?

- Jaderná otázka nezmizela, pouze ji zastínily bezprostřední ekonomické a bezpečnostní problémy, a především obnovení dopravy v Hormuzském průlivu;
- nejistota ohledně budoucnosti íránských jaderných zbraní a programu přetrvává;
- spor o obohacování uranu brání uzavření trvalého příměří.

Co sledovat dál?

- Zda se podaří propojit jednání o jaderném programu s dohodou o trvalém příměří a obnovení provozu v Hormuzském průlivu;
- Ochotu Washingtonu zmírnit sankce výměnou za ověřitelné omezení íránského jaderného programu;
- Výsledky diplomatického zprostředkování Pákistánu a Kataru mezi USA a Íránem.

Centrum blízkovýchodních vztahů (PCMR)
pcmr@cevro.cz
CEVRO Univerzita
Jungmannova 28/17, 110 00, Praha 1

4. Komentář měsíce

Všechny tři události jsou vzájemně propojené, a proto je další vývoj konfliktu velmi obtížné předvídat. Izraelské volby se konaly 27. října; jejich předběžné výsledky zatím neukazují jasnou většinu a povolební vyjednávání mohou ovlivnit další kroky izraelské vlády. Příští týden se navíc uskuteční americké *midterms* (3. listopadu). Ani případné posílení demokratů ve Sněmovně reprezentantů či Senátu však nemusí výrazně změnit blízkovýchodní politiku Donalda Trumpa. V analytických kruzích se objevují obavy, že konflikt mezi USA a Izraelem na jedné straně a Íránem na druhé může znovu přerůst v přímé útoky. Zabránit další eskalaci se snaží nejen státy Arabského poloostrova, ale také Turecko a Pákistán. Saúdská Arábie, Turecko a Pákistán v srpnu podepsaly dohodu o společné obraně, označovanou jako *Makkah Joint Defence Agreement* neboli dohoda z Mekky. Ta počítá s tím, že ozbrojený útok proti jednomu z těchto států bude považován za útok proti všem třem.

Pro vyjednání širší dohody (například srovnatelné rozsahem s dohodou JCPOA z roku 2015) podle mého názoru chybí současné americké administrativě trpělivost a íránskému vedení důvěra ve Washington. I kdyby se podařilo obnovit bezpečnou plavbu Hormuzským průlivem, zůstává řada dalších sporných témat: budoucnost íránského jaderného programu, balistické střely a drony, sankce a role aktérů takzvané Osy odporu v Libanonu, Iráku a Jemenu. Proto jsem vůči deeskalaci skeptický. Nemusí však nutně jít o další rozsáhlou vojenskou operaci. Konflikt může pokračovat prostřednictvím amerického ekonomického nátlaku, včetně operace *Economic Outcast*, kterou Washington zahájil v srpnu 2026. Jejím cílem je omezit íránské příjmy a finanční i obchodní sítě, které Íránu pomáhají obcházet sankce. Přesnější je mluvit o tlaku na íránské ekonomické vazby a na zprostředkovatele v dalších zemích než obecně o operaci „na moři". Dlouhodobá udržitelnost takového tlaku je nejistá, mimo jiné kvůli nákladům na jeho vymáhání a americkým vojenským závazkům v dalších regionech. Írán má zároveň geografickou výhodu: může ohrožovat plavbu v Hormuzském průlivu pomocí relativně levnějších asymetrických prostředků. Revoluční gardy jsou navíc organizovány tak, aby mohly v případě potřeby postupovat decentralizovaně, což se spojuje s takzvanou *Mosaic Doctrine*.

Případná další vojenská operace by pravděpodobně mířila na íránskou vojenskou infrastrukturu a mohla by znovu zahrnout jaderná zařízení. Jedním z často zmiňovaných míst je podzemní komplex Pickaxe Mountain, persky *Kūh-e Kolang Gaz Lā*, poblíž Natanzu. Jeho přesné využití však není veřejně potvrzené, analytici zvažují například výrobu centrifug nebo jiné jaderné aktivity. Účinnost případného útoku na tak hluboko uložený komplex je proto nejistá. Írán prostřednictvím přímých i nepřímých kanálů hrozí bolestivou odvetou. Ta by mohla zahrnovat útoky na energetickou infrastrukturu v Perském zálivu, útoky na podmořské komunikační kabely, americké základny a vojenské prostředky, Izrael nebo zvýšení aktivity proxy ozbrojených skupin. Významným příkladem nátlaku skrze regionální spojence jsou Húsíové. Ti 27. října tvrdili, že balistickou střelou zasáhli saúdskou rafinerii Ras Tanura a způsobili požár; saúdské úřady zásah bezprostředně nepotvrdily. Zprávy zároveň popisují od září zesílené útoky Húsíů na Saúdskou Arábii. I bez potvrzení konkrétního zásahu je vidět, jak mohou Húsíové zvyšovat náklady pro Rijád, ohrožovat energetickou infrastrukturu a rozšiřovat tlak na regionální aktéry.

Celou situaci lze popsat jako eskalační spirálu: aktéři mohou mít pocit, že neodpovědět na útok by znamenalo ztrátu důvěryhodnosti nebo odstrašující schopnosti. To zvyšuje riziko dalších úderů, i když si žádná ze stran nemusí přát rozsáhlou válku. Výsledek izraelských voleb a následná koaliční jednání mohou ovlivnit domácí politické pobídky Netanjahua, který povolební vyjednávání může narušit tak, že schválí útok na Írán (tím, že přiměje Donalda Trumpa, aby ho započal) a bude se snažit sjednotit zemi, politické aktéry v době vytvoření krize.

Filip Sommer, ředitel PCMR

Centrum blízkovýchodních vztahů
(PCMR)
pcmr@cevro.cz
CEVRO Univerzita
Jungmannova 28/17, 110 00, Praha 1